

**Συνέντευξη από ένα παιδί του 1821!!!
Ή το παιδί του 1821 μας διηγείται
την ιστορία του!!!**

**Παπαδημητρίου Άρτεμις
Σ.Ε.Ε ΠΕ60
23-3-2021**

Στόχοι

Να γνωρίσουν ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα, τα οποία διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην Ελληνική Επανάσταση

Να γνωρίσουν τη ζωή των παιδιών στην τουρκοκρατία (παιχνίδια, εκπαίδευση, παραδοσιακούς χορούς, παιδικές φορεσιές από διάφορες περιοχές, ήθη και έθιμα)

Να συνδέσουν το χθες με το σήμερα,

Να καλλιεργήσουν θετικές αξίες και στάσεις ζωής

Να κατανοήσουν την έννοια της ελευθερίας και τον αγώνα για την κατάκτησή της και τη σημασία της ειρήνης και της αδελφοσύνης μεταξύ των λαών.

ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΕΣ

01

Παραδοσιακά παιχνίδια

02

Παραδοσιακούς χορούς
Παιδικές φορεσιές από κάθε περιοχή

03

Ήθη και έθιμα

04

Παιδομάζωμα

05

Εκπαίδευση

Αφόρμηση.....

Από πού είναι το γράμμα;

Σύμβολο ειρήνης!!!!

Μπορούμε να συνδέσουμε το σήμερα με το χθες!!!!

Τι αισθάνονται;

Γιατί
τρέχουν;

Τι άλλο
βλέπεις;

Τι
ονειρεύονται
αυτά τα
παιδιά;

Τι συμβαίνει;

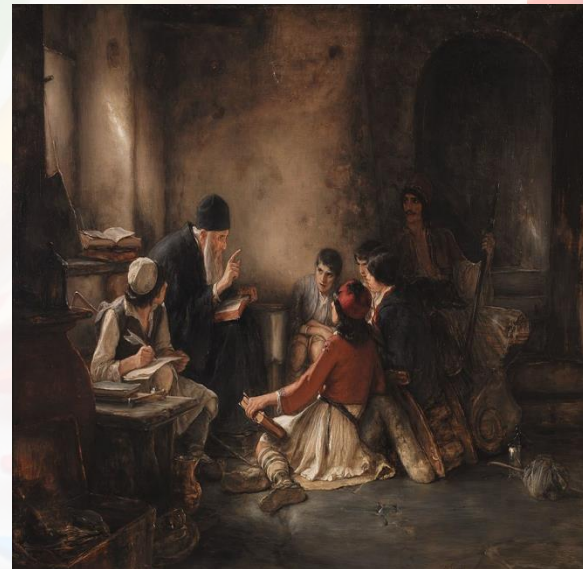
Ταξίδι στον χρόνο!!!!!!

Περιγράφουν την εικόνα,
θέτουμε ανοιχτές ερωτήσεις:
τι τους θυμίζει; Τι μπορεί να συμβαίνει;
Πως νιώθει; Τι θα ήθελε; κ.λ.π

Τουρκοκρατία και εκπαίδευση....

Οι πρώτες απόπειρες εκπαίδευσης μέσα στην σκλαβιά έγιναν από την Εκκλησία, αφού οι ιερείς ήταν οι μοναδικοί σχεδόν εγγράμματοι σε κάθε χωριό, άρα και οι μόνοι που μπορούσαν να μάθουν τα παιδιά γράμματα, και μάλιστα μέσα από τα μοναδικά βιβλία που υπήρχαν διαθέσιμα: τα εκκλησιαστικά. Χρέη δασκάλου έκανε ο ιερέας ή οποιοσδήποτε άλλος που ήξερε ανάγνωση και γραφή και για τις υπηρεσίες του αυτές κάποιες φορές πληρωνόταν από τους μαθητές. Όπου επέτρεπαν οι συνθήκες τα σχολεία ήταν υπαίθρια, αλλιώς το μάθημα γινόταν στους ναούς ή και σε κάποια σπίτια. Τα κορίτσια δεν πήγαιναν στο σχολείο. Αυτά που ήταν πιο πλούσια, έπαιρναν μαθήματα στο σπίτι. Το ίδιο όμωσ έκαναν και τα πιο πλούσια αγόρια.

Κατά τον καθηγητή Θ. Βερέμη υπήρχε Κρυφό Σχολείο σε περιόδους έντονου εξισλαμισμού, όπως π.χ. στην Ήπειρο την εποχή του Κοσμά του Αιτωλού.[74]. Επίσης στους υποστηρικτές της άποψης του μύθου αντιτίθεται από άλλους ιστορικούς ότι παρ' ότι η κεντρική οθωμανική διοίκηση δεν απαγόρευε την παιδεία, υπήρξαν κατά τόπους και κατά επιμέρους εποχές φαινόμενα σκλήρυνσης της στάσης των κατακτητών απέναντι στους ραγιάδες, (όπως π.Τότε ήταν που υπήρξαν και τα αντίστοιχα φαινόμενα αυτού που σχηματικά αποκαλούμε Κρυφό Σχολείο, της απόπειρας δηλαδή μέσα σε καιρούς κρίσης και διωγμών να διασωθεί η ελληνική γλώσσα.

Παραδοσιακά παιχνίδια

Στην εποχή της τουρκοκρατίας οι πληροφορίες που έχουμε για τα παιχνίδια την εποχή αυτή είναι ότι κάποια είχαν αρχαιολογικές ρίζες, άλλα βυζαντινές και άλλα από διαφορετικές εθνικότητες.

Ο χώρος που τα έπαιζαν ήταν το αλώνι.

Μερικά από τα παιχνίδια που έπαιζαν ήταν το κλέφτικο (το κρυφτό), ο πετροπόλεμος, η ξιφομαχία, το κυνηγητό.

Υπήρχαν υπαίθρια παιχνίδια και για τα κορίτσια όπως η μέλισσα, το κουτσό το μήλο, η πινακωτή η τυφλόμυγα το τσιλίκι.

Όπως επίσης έφτιαχναν κούκλες με παραδοσιακές στολές, από ξύλο, κερι, χάντρες, ύφασμα, πανί, χρωματιστά χαρτιά, βαμβάκι και χοντρό μαλλί

Παραδοσιακά παιχνίδια

Η πιο χαρακτηριστική
κούκλα της
εποχής εκείνης
ήταν η Κουτσούνα. Ακόμα
έφτιαχναν ξύλινα κουνιστά
αλογάκια

Η *γουμάρα* την έφτιαχνε η μητέρα το οποίο είναι
ένα
γαϊδουράκι με βέργες, που έσερνε το παιδί στο
σπίτι και στο δρόμο.

Παραδοσιακές παιδικές φορεσιές από την Θεσσαλία..μπορεί να παρουσιαστούν και από άλλες περιοχές

Χάρτης....

Εδώ τι συμβαίνει; Επεξεργαζόμαστε τον πίνακα..συναισθήματα, δραματοποίηση

....

ΒΛΕΠΩ

ΑΝΑΡΙΩΤΙΕΜΑΙ

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ

ΒΛΕΠΩ

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ

ΑΝΑΡΩΤΙΕΜΑΙ

**Ρουτίνα έντεχνου συλλογισμού
(artful thinking)**

Βλέπω- Σκέφτομαι- Αναριωτιέμαι:

Τι βλέπεις;

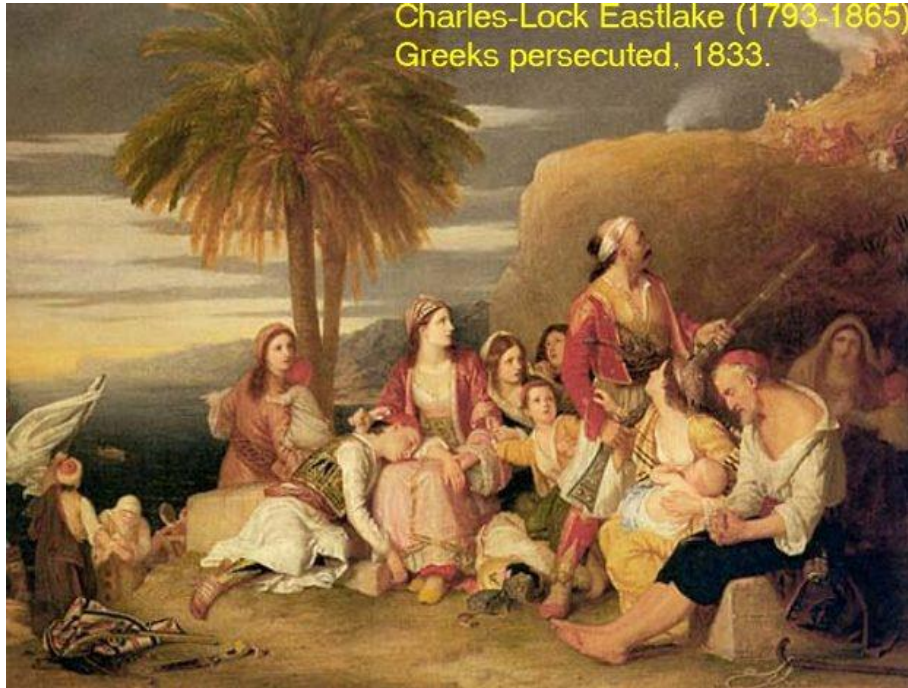
Τι σκέπτεσαι γι αυτό;

Τι σε κάνει να αναρωτιέσαι;

Αρχή, μέση και τέλος

Ένα μοτίβο για την παρατήρηση και τη φαντασία

Αν το συγκεκριμένο έργο τέχνης είναι η αρχή μιας ιστορίας, τι μπορεί να ακολουθήσει;

Αν το συγκεκριμένο έργο τέχνης είναι το μέσον μιας ιστορίας, τι θα μπορούσε να είχε συμβεί προηγουμένως;

Αν το συγκεκριμένο έργο τέχνης είναι το τέλος μιας ιστορίας, ποια θα μπορούσε να είναι αυτή;

Μέθοδος Πέρκινς

Α΄ Φάση-Στάδιο: Προβολή της εικόνας ως εργαλείου για προβληματισμό

(Προβάλλουμε τις εικόνες ξεχωριστά και ζητάμε από τους μαθητές να τις παρατηρήσουν. Το σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, γι' αυτό προσέχουμε το φωτισμό του χώρου και απομακρύνουμε ό,τι μπορεί να αποσπάσει την προσοχή των μαθητών)

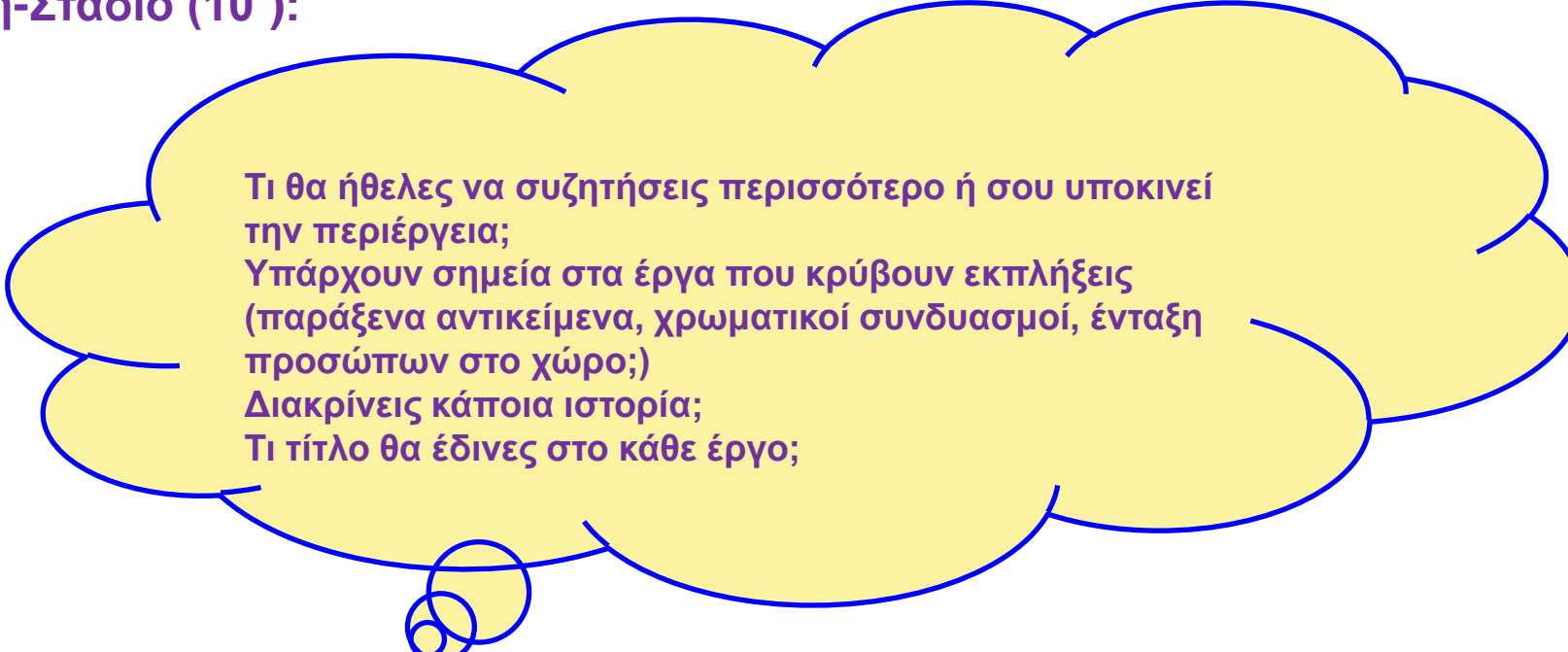
Α΄ Φάση-Στάδιο (10΄):

Τι είναι αυτό;
Γιατί το λες αυτό;
Τι σε κάνει να το λες;
Τι βλέπεις;
Τι σου κινεί το ενδιαφέρον;
Τι σε κάνει ν' αναρωτιέσαι;
Σου θυμίζει κάτι το έργο τέχνης;

Β΄ Φάση-Στάδιο: Παρατήρηση του έργου (θέτουμε ερωτήσεις και ζητούμε τις απόψεις των μαθητών-τριών τις οποίες καταγράφουμε στον πίνακα. Ας σημειωθεί πως όλοι οι μαθητές λαμβάνουν το λόγο να εκφράσουν τις σκέψεις τους. Σ' αυτή τη διαδικασία ο μαθητής εντοπίζει ό,τι του προκαλεί έκπληξη και καταγράφει τα συναισθήματα που του προκαλεί το έργο)

Β΄ Φάση-Στάδιο (10΄):

Τι θα ήθελες να συζητήσεις περισσότερο ή σου υποκινεί την περιέργεια;
Υπάρχουν σημεία στα έργα που κρύβουν εκπλήξεις (παράξενα αντικείμενα, χρωματικοί συνδυασμοί, ένταξη προσώπων στο χώρο);
Διακρίνεις κάποια ιστορία;
Τι τίτλο θα έδινες στο κάθε έργο;

Γ΄ Φάση-Στάδιο: Επεξεργασία & Επικέντρωση – Δημιουργική

Παρατήρηση (ο μαθητής ενεργοποιεί την αναλυτική σκέψη με πληροφορίες και στοιχεία που του δίνονται γύρω από το έργο τέχνης, το δημιουργό του και την εποχή που χρονολογείται το έργο. Κρίνει, συγκρίνει, εμβαθύνει, ερμηνεύει, απλά «επεξεργάζεται», δηλαδή, επεκτείνεται στις λεπτομέρειές του έργου)

Γ΄ Φάση-Στάδιο(15΄):

Ποιες εκπλήξεις κρύβει το κάθε έργο;

Γιατί ο καλλιτέχνης δημιούργησε τις εκπλήξεις που εντοπίζεις;

Τι ήθελε μ' αυτό να εκφράσει; ή Τι ήθελε να πει;

Αν ήταν ο δημιουργός παρών τι θα τον ρωτούσες;

Τελικά τι συμβολίζει το έργο τέχνης;

ή

Μπορείς να φτιάξεις μια δική σου ιστορία από το περιεχόμενο των έργων;

Ποια ψυχική διάθεση σου δημιουργεί;

Δ΄ Φάση-Στάδιο: Κινητοποίηση και έκφραση των μαθητών-τριών (δραματοποίηση, εικαστική απόδοση, συγγραφή κειμένου κ.ά)

(Να ταυτιστούν με αυτά και να φανταστούν τους εαυτούς τους εντός της οπτικής και του πλαισίου που αυτά λειτουργούν. Έτσι, σταδιακά «ερμηνεύει», εξηγεί τι σημαίνει για εκείνον-η, ποια είναι η σημασία του και το νόημά του). Στο σημείο μπορούμε να αφηγηθούμε μια ιστορία για το τι γινόταν εκείνη την εποχή ή κάτι που αφορά τον πίνακα που επεξεργαζόμαστε.....

Δ΄ Φάση-Στάδιο (35΄):

Αν σου ζητούνταν να υποδυθείς ένα πρόσωπο, ποιο θα επέλεγες;

-Δραματοποίηση

-Φτιάξε μια καινούρια ιστορία κ.ά ή αν ήσουν το παιδάκι ή η μαμά τι θα έγραφες στο «προσωπικό ημερολόγιο με το πέρας της ημέρας»;

Ε΄ Φάση-Στάδιο: Αξιολόγηση

(Σ' αυτό το σημείο ξεκινά η ανασκόπηση της μαθησιακής διεργασίας και η καταγραφή των εντυπώσεων με λόγια απλά και αυθόρμητα. Γι' αυτό δεν ζητάμε από τους μαθητές να περιγράψουν τα όσα βίωσαν αλλά να εκφράσουν «τι αισθάνονται μονολεκτικά»)

Ε΄ Φάση-Στάδιο (5΄):

ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Τι γίνεται; Γάμος; γιατί;

Επεξεργασία πίνακα, δραματοποίηση, να ζωντανέψουν τον πίνακα,

Τι σκέφτεται το
κορίτσι;
Το αγόρι;
Η
μητέρα;

Γινόταν γάμοι ("αρραβωνιάσματα") ανάμεσα σε παιδιά ηλικίας οκτώ, δέκα και δώδεκα ετών προκειμένου να σωθούν από το παιδομάζωμα.

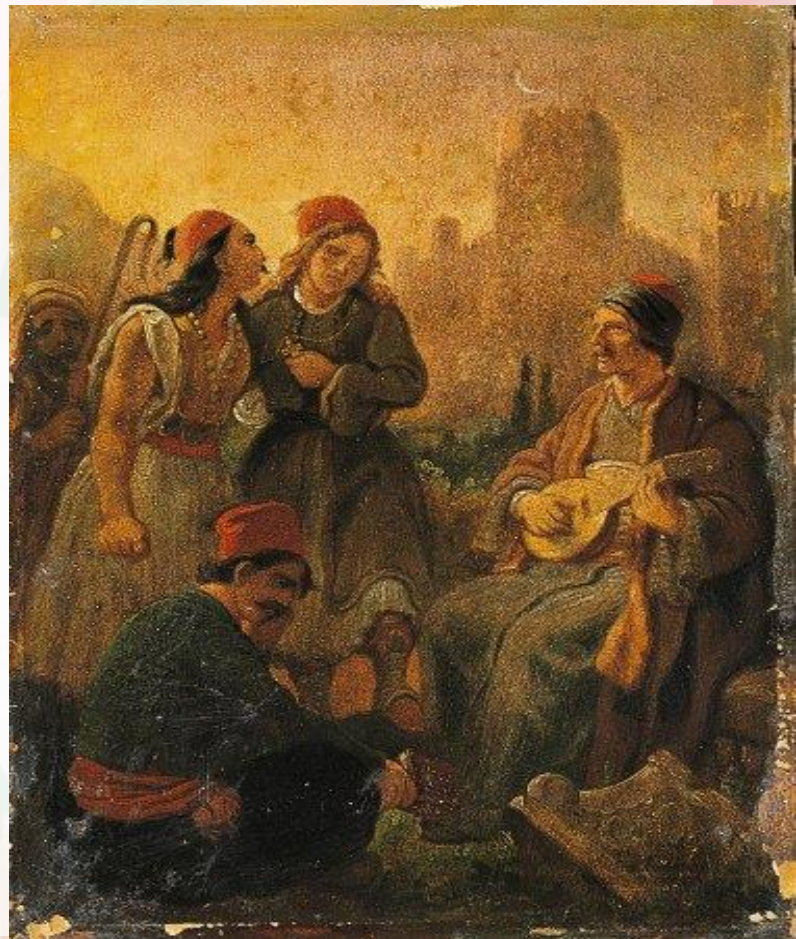
Έναυσμα για να αντιδράσουν.....

Ο Ρήγας Φεραίος με τον θούριο ξεσήκωσε τους Έλληνες

*«Ως τότε παλικάρια, νά ζούμε στά στενά,
μονάχοι σα λεοντάρια, σταις ράχαις στά βουνά;
Σπηλαιίς νά κατοικούμε, νά βλέπωμεν κλαδιά,
να φεύγωμ' απ' τόν κόσμον, γιά τήν πικρή σκλαβιά;
Νά χάνωμεν αδέρφια, πατρίδα καί γονείς,
τους φίλους, τά παιδιά μας, κι όλους τους συγγενείς;
Κάλλιο 'ναι μίας ώρας ελεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι, σκλαβιά καί φυλακή.
Τι σ' ωφελεί αν ζήσεις, καί είσαι στή σκλαβιά;
στοχάσου πώς σέ ψαίνουν, καθ' ώραν στήν φωτιά.»
Μαζεύτηκαν όλα μαζί τα παλικάρια και ορκίστηκαν να
αγωνιστούν.....*

Θέτουμε ερωτήματα στα παιδιά.....ακούμε τον Θούριο

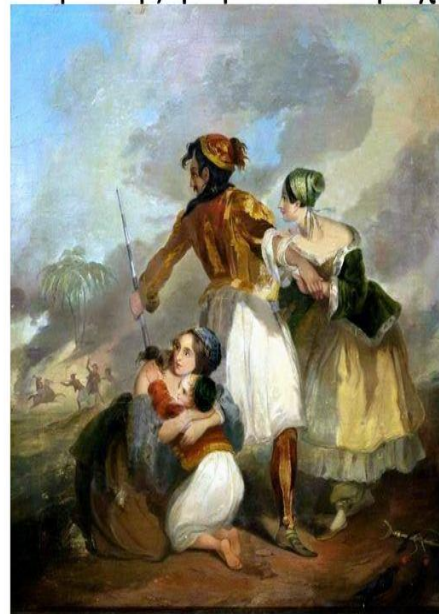
<https://www.youtube.com/watch?v=78OceBJPmgM>

Αξιοποίηση των έργων τέχνης για συζήτηση σχετικά με το ξεκίνημα του αγώνα.

Άρι Σέφερ
Πολεμιστής φυγαδεύει αμάχους

Δύσκολος ο δρόμος για τη Λευτεριά...Επεξεργασία του πίνακα

Charles-Lock Eastlake (1793-1865)
Greeks persecuted, 1833.

Τι ονειρεύεται;

Τι νιώθει;

Που θα ήθελε να πάει;
Τι λέει στη μητέρα του;

Τι

Το περιστέρι μεταφέρει μηνύματα.....

Φορεσιές

<https://mamakita.gr/volta-sto-ethniko-istoriko-mouseio/>

<http://www.babyads.gr/19chronos-ellinas-ntini-figoures-playmobil-me-paradosiakes-ellinikes-foresies/>

<https://xorodromena.gr/%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%AE-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%B9%CF%8E%CE%BD-tailoring-traditional-c/>

Λαογραφικό μουσείο

https://www.archaiologia.gr/blog/pg_cat/%ce%bb%ce%b1%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%b1%cf%86%ce%b9%ce%ba%cf%8c-%ce%bc%ce%bf%cf%85%cf%83%ce%b5%ce%af%ce%bf-%ce%b1%ce%bc%ce%b1%cf%81%ce%bf%cf%85%cf%83%ce%af%ce%bf%cf%85/

<https://epanastasi1821.online/>

Παιχνίδια

<https://www.amna.gr/home/article/538126/>

Εκπαίδευση

https://www.pronews.gr/istoria/572255_kryfo-sholeio-i-paideia-sta-hronia-tis-toyrkokratias-foto

<https://digitalzoot.weebly.com/10-eta-epsilon-kappa-pi-alpha-943-delta-epsilon-upsilon-sigma-eta-sigma-tau-eta-nu-ta-uomicron-upsilon-rho-kappa-omicron-kappa-rho-alpha-tau-943-alpha.html#>

<https://www.briefingnews.gr/ellada/kryfo-sholeio-i-mystiki-ki-apagoreymeni-apo-toys-othomanoys-ekpaideysi-ton-ypodoylon>

<https://www.nextdeal.gr/epikairota/koinonia/73093/i-prosfora-toy-kliroy-tin-periodo-tis-toyrkokratias>
<https://chilonas.com/2018/07/19/https-wp-me-p1op6y-cst/>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7_%CE%A4%CE%BF_%CE%9A%CF%81%CF%85%CF%86%CF%8C_%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%8C.jpg

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7_%CE%A4%CE%BF_%CE%9A%CF%81%CF%85%CF%86%CF%8C_%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%8C.jpg?uselang=el

Άρι Σέφερ: Πολεμιστής φυγαδεύει αμάχους Πηγή: www.lifo.gr

<https://1821.lykeionellinidon.com/>

Πίνακες

https://www.benaki.org/index.php?option=com_collectionitems&view=collectionitem&id=108780&Itemid=162&lang=el

<http://www.lavaro21.gr/2016/08/25/i-elliniki-epanastasi-sti-zografiki-ellinopoula-tis-ellinikis-epanastasis/>

<http://www.benaki.gr/index.asp?id=1010105&lang=gr>

<https://www.lifo.gr/team/omorfia/40433>

https://commons.wikimedia.org/wiki/Commons:Copyright_tags/Country-specific_tags#United_States_of_America

Το χρονικό της Επανάστασης

<https://padlet.com/efigota/r5yh07v0e5edu3xq>

Αξιοποίηση της τέχνης στην Εκπαίδευση

<https://nipia-larisa.gr/2019/05/01/%ce%b7-%ce%b1%ce%be%ce%b9%ce%bf%cf%80%ce%bf%ce%b9%ce%b7%cf%83%ce%b7-%cf%84%ce%b7%cf%83-%cf%84%ce%b5%cf%87%ce%bd%ce%b7%cf%83-%cf%83%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%b5%ce%ba%cf%80%ce%b1%ce%b9%ce%b4%ce%b5%cf%85/>